

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΥΤΟΑΜΥΝΑ

**ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ
ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ**

**Γυνακεία Δομή της Κοινότητας των Κατειλημμένων
Προσφυγικών**

Γυνακεία Δομή της Κοινότητας των Κατειλημμένων Προσφυγικών

Η Γυνακεία Δομή της Συ.Κα.Προ. πρωτολειτούργησε το 2016 κι επανεκκινήθηκε το 2019, αρχικά ως Γυνακείο Καφέ, δηλαδή ως μια συνάντηση όλων των γυναικών της γειτονιάς με σκοπό να γνωριστούμε μεταξύ μας. Στη γειτονιά μας ήμασταν πολλές γυναίκες, από κάθε γωνιά του πλανήτη, με διαφορετικές γλώσσες, θρησκείες, κουλτούρες, ηλικίες, πεποιθήσεις, αντιλήψεις. Ήμασταν γυναίκες και θηλυκότητες που μπορεί να μην είχε ακουστεί ποτέ η φωνή μας, που είχαμε ζητήματα υγείας και δεν είχαμε καν πρόσβαση στην υγεία, που είχαμε προβλήματα μέσα στις οικογένειές μας ή τις σχέσεις μας, είχαμε δεχτεί ή δεχόμασταν κακοποιητικές συμπεριφορές, είχαμε νομικά θέματα και πολλά ακόμη. Αρχίσαμε να μιλάμε γι' αυτά που μας απασχολούν και να μοιραζόμαστε τα βιώματά μας, τα οποία διαπιστώσαμε ότι ήταν κοινά, παρότι ήμασταν πολύ διαφορετικές μεταξύ μας. Η συνειδητοποίηση των κοινών βιωμάτων όλων των γυναικών από τα κάτω και η κοινή μας καθημερινή ζωή σε μια κοινότητα αποτέλεσε τη βάση της συλλογικοποίησής μας, που στη συνέχεια εξελίχθηκε με την εμπιστοσύνη σε συντροφικότητα. Έτσι, αρχίσαμε να οργανώνουμε τη συνέλευσή μας με συγκεκριμένες θεματικές και προτεραιότητες και θέσαμε στόχους χρησιμοποιώντας εργαλεία της Κοινότητας και του πλαισίου μας, που ήταν οι κοινές μας συμφωνίες. Παράλληλα, με οδηγό ριζοσπαστικά κι επαναστατικά κι-

νήματα και αγώνες τόσο του παρελθόντος, όσο και του παρόντος πήραμε εργαλεία και μεθόδους και δημιουργήσαμε τη δική μας πραγματικότητα.

Στην τελευταία πενταετία, δουλέψαμε πολύ πάνω σε προβληματικές που παρουσιάστηκαν μέσα στην Κοινότητα και που είχαν ως βάση έμφυλα και πατριαρχικά χαρακτηριστικά. Τα διάφορα εργαλεία, οι διαδικασίες και οι μέθοδοι που χρησιμοποιήσαμε ήταν με βάση τη συλλογική υπευθυνότητα και τη δέσμευση στην επίλυση, τη μη αναπαραγωγή της προβληματικής και το χτίσιμο της κοινής αντίληψης απέναντι στις πατριαρχικές εκείνες δομές που όλοι και όλες κουβαλάμε στις στάσεις και τις συμπεριφορές μας και οφείλουμε να αποδομήσουμε. Αναδείξαμε τα ζητήματα της πατριαρχίας ως συλλογικά κι όχι ως ζητήματα που αφορούν ένα μέρος μόνο (γυναίκες, θηλυκότητες, queer άτομα) και δουλέψαμε από κοινού με τα υπόλοιπα μέρη της κοινότητας, ώστε να συλλογικοποιηθούν τα εργαλεία και οι διαδικασίες και κυρίως η αντίληψη σε σχέση με το ποιες συμπεριφορές και στάσεις είναι προβληματικές και πατριαρχικές και πώς θα δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον στο οποίο τέτοιου είδους συμπεριφορές και στάσεις θα προλαμβάνονται στην αρχή τους, θα είναι διαχειρίσιμες συλλογικά και θα αποτρέπονται ή ακόμη και θα αποβάλλονται από την ίδια τη συλλογική κουλτούρα.

Ταυτόχρονα, δώσαμε έμφαση στη δική μας ενδυνάμωση και στην αναγνώριση της αφομοίωσης της πατριαρχίας από τη δική μας μεριά. Στηρίζοντας η μία την άλλη και αναλαμβάνοντας ευθύνη η μία για την άλλη, ξεκινήσαμε μια διαδικασία με στόχο να διερευνήσουμε τους τρόπους με τους οποίους θα παίρναμε χώρο και θα βγαίναμε μπροστά, όχι ανταγωνιστικά στην υπόλοιπη κοινότητά μας, τους συντρόφους και τις οικογένειές μας, αλλά, αντιθέτως, ενισχυτικά και προωθητικά στη συλλογική μας ενδυνάμωση. Κοινή μας αντίληψη ήταν και είναι πως δεν αρκεί μόνο να αναγνωρίζουμε και να επισημαίνουμε τις πατριαρχικές συμπεριφορές που εμείς δεχόμαστε, αλλά αποτελεί προτεραιότητα για μας το πώς να μην αναπαράγουμε και εμείς οι ίδιες την ίδια κουλτούρα που μας καταπιέζει και μας υπονομεύει, πώς να κάνουμε κοινή εσωτερική δουλειά, πώς μπορούμε να αμφισβητούμε δεδομένα και εσωτερικευμένους ρόλους, πώς να μετατοπιζόμαστε και πώς μπορούμε να προωθήσουμε μια νέα πρόταση ζωής συνολικά. Για μας, στην Κοινότητα των Κατειλημμένων Προσφυγικών, αυτή η πρόταση είναι το ίδιο το πλαίσιο μας, το οποίο διαπνέει κάθε πτυχή της καθημερινής μας ζωής: από τη συνεργασία μας στις κοινές δουλειές μέχρι τις συλλογικές διαδικασίες κριτικής και αυτοκριτικής, από το πώς χτίζουμε τις σχέσεις μας μέχρι και τη συμμετοχή και τον ρόλο μας στους αγώνες, από την κοινή αναγνώριση - κατανόηση των προβλημάτων και της επίλυσής τους μέ-

χρι τη συγκρότηση μιας άλλης συλλογικής κουλτούρας, ενάντια στην κυρίαρχη.

Σαν Γυναικεία Δομή Συ.Κα.Προ. αναγνωρίσαμε από την αρχή πως δεν υπάρχει προσωπική ελευθερία χωρίς συλλογικό αγώνα και χωρίς κόστος και αποφασίσαμε να σταθούμε στην πρώτη γραμμή απέναντι σε όσα μας καταπιέζουν και υπονομεύουν τις ζωές και την αξιοπρέπειά μας. Έτσι, έχουμε συμμετάσχει σε μια σειρά από κοινωνικούς αγώνες, δράσεις αλληλεγγύης, πορείες, παρεμβάσεις, συγκεντρώσεις και στοχεύουμε στο μέλλον να δυναμώσουμε την παρουσία μας μέσα στους κοινωνικούς αγώνες και τις συνδέσεις μας με άλλες οργανώσεις και συλλογικότητες γυναικών και θηλυκοτήτων.

Ένα βήμα προς αυτό το άνοιγμα αποτέλεσε και η δημιουργία του φυσικού χώρου της Γυναικείας Δομής, ενός διπλού διαμερίσματος στη γειτονιά των Κατειλημμένων Προσφυγικών, που διαμορφώθηκε έτσι ώστε να χωράει όλες τις κοινές μας δραστηριότητες και ανάγκες. Από τον χώρο για τις συνελεύσεις μας, για προβολές ταινιών, εκδηλώσεις και γιορτές, μέχρι την κουζίνα για συλλογικό μαγείρεμα και για παρασκευή χειροποίητων προϊόντων για την εσωτερική μας οικονομία, αλλά και τον ξενώνα φιλοξενίας για γυναίκες και θηλυκότητες που βρίσκονται σε ανάγκη, το "διπλό σπίτι" αποτέλεσε μια δική μας πρώτη απάντηση στις ανά-

γκες μας και ένα βήμα για μας να μοιραστούμε τις εμπειρίες και το βίωμα της συλλογικής μας ζωής και κουλτούρας και με άλλες συντρόφισσες.

Τον Νοέμβριο του 2024 κάναμε την πρώτη μας διήμερη ανοιχτή εκδήλωση με θέμα "Κοινοτικός Φεμινισμός & Κοινωνική Αυτοάμυνα", προϊόν της οποίας αποτελεί η παρούσα μπροσούρα, στην οποία προσπαθήσαμε να συμπυκνώσουμε τις αξίες, τις διαδικασίες, τις σχέσεις, την κουλτούρα και το σύστημα δικαίου από τα κάτω και οριζόντια, μέσα στη ζωντανή διαδικασία της αυτοθέσμησης και της αυτονομίας μιας κοινότητας αγώνα. Ελπίζουμε να αποτελεί μια συνεισφορά για όσες/όσα/όσους προσβλέπουν στην κοινωνική απελευθέρωση και χτίζουν στο εδώ και στο τώρα έναν άλλο κόσμο σε ρήξη με τον υπάρχοντα.

Κοινότητα και συντροφικές σχέσεις, η βάση της επαναστατικής κουλτούρας

Πριν ακόμη από τη διαμόρφωση της ταξικής κοινωνίας όπως την ξέρουμε σήμερα, τα θεμέλια της πατριαρχίας είχαν ήδη μπει με την εμφάνιση της πρώτης συσσώρευσης πλούτου και με την αλλαγή των δυναμικών ισχύος. Ήταν το πέρασμα από την ισχύ της κοινότητας στην ισχύ προσώπων, δηλαδή στην ισχύ μιας ολιγαρχίας θρησκευτικής, οικογενειοκρατικής, με χαρακτηριστικά

κληρονομικότητας, με φυσική δύναμη κλπ. Έτσι, μέσα στα χρόνια οι λίγοι συστηματοποίησαν την ηγεμονία τους πάνω στους πολλούς, καταπιέζοντάς τους και μοιράζοντας ρόλους με αποτέλεσμα την αναβάθμιση της εκμετάλλευσης και την αύξηση των κερδών του εκάστοτε κεφαλαίου. Ο καπιταλισμός στηρίχτηκε πάνω σε αυτή τη συνθήκη και εδραιώθηκε μέσω της αποικιοκρατίας πάνω σε ολόκληρους λαούς, πάνω στο σύνολο της τάξης των καταπιεσμένων και πάνω στο ρόλο του κοινωνικού φύλου.

Στη σημερινή εποχή της καπιταλιστικής νεωτερικότητας, της πατριαρχίας και της επέλασης του νεοφιλελευθερισμού, τα συστήματα εξουσίας θέλοντας να συνεχίσουν να έχουν τον έλεγχο πάνω στις κοινωνίες, μεταξύ άλλων θωράκισαν το νομικό και θεσμικό τους οπλοστάσιο και αναγνώρισαν νομικά πολλά από τα αιτήματα των κοινωνικών και ταξικών αγώνων, αναβαθμίζοντας την ίδια στιγμή τα μέσα καταστολής και ελέγχου σε όλα τα επίπεδα και όχι μόνο σε φυσικό. Κάθε φορά που ένα σύστημα χρειάζεται να αναδιπλωθεί, επαναφέρει το αφήγημα της «κοινωνικής ειρήνης». Όποτε αυτή η ψευδαισθηση γίνεται αποδεκτή από τις κοινωνίες και τα κινήματα, το σύστημα κερδίζει χρόνο και χώρο να ανασυγκροτηθεί και να επιτεθεί εκ νέου στους/στις από τα κάτω. Οι κοινωνίες και τα κινήματα, εντός αυτής της συνθήκης, εμπλέκονται σε μια διαπραγματεύση με τα συστήματα εξουσίας, αναγνωρί-

ζοντας τους θεσμούς ως εγγυητές για τα αιτήματά τους και έτσι αποριζοσπαστικοποιούνται, αφομοιώνονται και χάνουν τα ταξικά χαρακτηριστικά τους. Αν και οι κοινωνικοί ταξικοί αγώνες από τα κάτω ποτέ δε σταματάνε, μέσα στην παραπάνω συνθήκη αποδυναμώνονται, περιχαρακώνονται και χάνουν τα χαρακτηριστικά μαζικού κινήματος.

Κάτι αντίστοιχο έγινε και με τους φεμινιστικούς αγώνες, οι οποίοι σε μεγάλο βαθμό αφομοιώθηκαν από την εξουσία που κατασκεύασε το αφήγημα περί «ισότητας των φύλων». Αυτό το αφήγημα υποστηρίζει ότι από τη στιγμή που στις θέσεις εξουσίας βρίσκονται γυναίκες και τα δικαιώματα των γυναικών κατοχυρώνονται από νόμους, όλες οι γυναίκες εκπροσωπούμαστε κι αυτομάτως θα επιλυθούν, διά μέσω των θεσμών, ζητήματα διακρίσεων, καταπίεσης, εκμετάλλευσης και βίας. Η πραγματικότητα, βέβαια, διαφέρει, μιας και οι γυναίκες και οι θηλυκότητες που βρίσκονται σε θέσεις εξουσίας ή στηρίζουν θεσμούς, ουσιαστικά στηρίζουν το ίδιο το σύστημα. Όλο αυτό έχει δημιουργήσει ένα ψευδοφαντασιακό που έχει εμποτίσει όλη την κοινωνία και φυσικά μεγάλο μέρος των κινημάτων των από τα κάτω, που στην πραγματικότητα απομακρύνθηκαν από το βασικό ζητούμενο του αγώνα - δηλαδή την κοινωνική απελευθέρωση - και αρέστηκαν στα λίγα ψίχουλα που το σύστημα τους πέταξε.

Για τους ανθρώπους που αγωνίζονται, είναι ξεκάθαρο ότι καμία ισότητα δε μπορεί να υπάρξει μέσα σε ένα ταξικό σύστημα εκμετάλλευσης. Αυτό που έχουν να αντιμετωπίσουν οι γυναίκες και οι θηλυκότητες των από τα κάτω είναι η πολλαπλή τους καταπίεση και οι επιθέσεις που δέχονται σε διάφορα επίπεδα, λόγω τάξης και λόγω φύλου. Άρα, κατανοώντας το γιατί η εξουσία χρειάζεται τις τάξεις και τις ιεραρχίες, αλλά και τον ανταγωνισμό εντός της δικής μας τάξης, αντιλαμβανόμαστε και την ευθύνη μας να μην αφήνουμε χώρο αναδεικνύοντας όλες τις πτυχές των καταπιέσεων, να δίνουμε απαντήσεις και να είμαστε στην πρώτη γραμμή του αγώνα ενάντια σε αυτή την πολλαπλή εκμετάλλευση. Με βάση αυτό, θεωρούμε ότι είναι εξ' ολοκλήρου αντιφατικό και παράλογο να θέλουμε να καταστρέψουμε ένα εκμεταλλευτικό σύστημα, στην προκειμένη αυτό της πατριαρχίας, διατηρώντας και αναπαράγοντας όλα εκείνα τα δομικά χαρακτηριστικά που το συνθέτουν δηλαδή ιδιώτευση, ανταγωνισμό, κυριαρχία, ηγεμονία, αξιολόγηση, κατάταξη κλπ και χρησιμοποιώντας εργαλεία και μεθόδους του συστήματος.

Η καταπίεση που στηρίζεται στη διάκριση και στον ρόλο του κοινωνικού φύλου, μέσα στην ιστορία έχει αποτελέσει την αφορμή και συχνά το κέντρο για τους αγώνες των γυναικών και των θηλυκοτήτων κι έχει διαμορφώσει στάδια κι εκφάνσεις του φεμινισμού. Αυτοί οι αγώνες, ασχέτως αν ορισμένοι αφομοιώθηκαν μέσα στο σύστη-

μα, έχουν αφήσει παρακαταθήκη στη συλλογική μνήμη και εμπειρία των κινημάτων και των κοινωνιών. Σε ορισμένους φεμινιστικούς αγώνες βλέπουμε ότι δεν εμπεριέχονται ή δεν προτεραιοποιούνται οι πραγματικές ανάγκες των γυναικών από την τάξη των καταπιεσμένων και αυτό συμβαίνει γιατί τα ζητήματα δεν μπαίνουν σε μια ολιστική βάση. Αν αυτό συνέβαινε, θα οδηγούσε στη συνειδητοποίηση ότι η κατάργηση του σεξισμού και της πατριαρχίας δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την κατάργηση των τάξεων, των ιεραρχιών, των κυριαρχικών σχέσεων και των πολιτικών πεποιθήσεων, οι οποίες στηρίζουν το ίδιο το σύστημα που δημιουργεί αυτές τις ανισότητες. Τελικά, οι αγώνες των γυναικών που δε συνδέονται με τον συνολικό αγώνα για την κοινωνική απελευθέρωση, προσαρμόζονται και οι ίδιοι μέσα στο πατριαρχικό φαντασιακό που τους θέλει εσωστρεφείς, κατακερματισμένους και μειοψηφικούς. Από την άλλη, οι ταξικοί αγώνες των γυναικών, ακόμα κι όταν δεν ήταν αμιγώς φεμινιστικοί, ήταν από τους σκληρότερους μέσα στην ιστορία, γιατί αντιμάχονταν μια πολυεπίπεδη επίθεση κάθε φορά, ξεκινώντας από το σπίτι και την οικογένειά τους, τους ερωτικούς τους συντρόφους, τον κύκλο τους, μέχρι και τα αφεντικά, το κράτος, τη θρησκεία.

Εντός του δικού μας κινήματος, αντιλαμβανόμαστε ότι βιώνουμε τέτοιου είδους αντιφάσεις και μεταξύ μας, όσο συντηρούνται οι ρόλοι του καταπιεστή και του καταπιεζόμενου. Αυτοί οι ρόλοι φαίνονται ως οι μόνες ε-

πιλογές επιβίωσης εντός του κοινωνικού ιστού στον δίπολο κόσμο του καπιταλισμού και της πατριαρχίας, με τα καταπιεζόμενα κομμάτια να αναζητούν μια θέση εντός αυτού του διπόλου. Έτσι, είτε αναγνωρίζουν και αποδέχονται τον εαυτό τους μοιρολατρικά χωρίς καμία προοπτική, είτε διεκδικούν μια αναβάθμιση της θέσης τους μέσα στην ιεραρχική κοινωνία, κάτι το οποίο σημαίνει άσκηση εξουσίας σε κάποιους άλλους άρα επιτέλεση του ρόλου του καταπιεστή. Αυτές οι αντιφάσεις, που τα ίδια τα κινήματα φέρουν, έχουν αποτυπωθεί και μέσα στη διάρκεια των κοινωνικών αγώνων και είναι μια συνεχής ευθύνη των ίδιων των αγωνιζόμενων κομματιών να επαναφέρουν και να επανατοποθετούν κάθε φορά τη μοναδική επιλογή επιβίωσης της κοινωνίας, που είναι η κατάργηση του εξουσιαστικού πλαισίου μέσα στο οποίο η ίδια υπάρχει. Σπάζοντας το δίπολο, το βλέμμα μας στρέφεται στην προοπτική μιας τρίτης επιλογής, που είναι ο δρόμος της αυτοοργάνωσης και του κοινοτισμού αντλώντας στην ουσία από την παρακαταθήκη των ανθρωπινων κοινωνιών που επιβίωσαν μέχρι και χιλιάδες χρόνια πριν και συνεχίζουν μέχρι και σήμερα να υπάρχουν στο μη δυτικό κόσμο. Στρέφεται στην αναγκαιότητα της επανατοποθέτησης στο σύγχρονο κόσμο αυτής της παρακαταθήκης, στον πυρήνα της οποίας βρίσκεται η οριζοντιότητα, η αλληλεγγύη, το μοίρασμα, η συλλογικοποίηση, η αναγνώριση του εαυτού ως μέρος του συνόλου. Μέσα από τη συλλογική εμπειρία και το βι-

ωμα εντός της κοινότητας βρήκαμε περισσότερο τις εαυτές μας στη βάση του κοινοτικού φεμινισμού.

Αν και οι περισσότερες είτε είμαστε γαλουχημένες μέσα στον ευρωπαϊκό φεμινισμό είτε αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς για όσες δεν έχουμε γεννηθεί στον δυτικό κόσμο, η εμπειρία ζωής και αγώνα μέσα σε μία κοινότητα, μας βοηθάει να δούμε καθαρά τους περιορισμούς του. Εφόσον έχει στον πυρήνα του τον ατομικισμό και κατά συνέπεια τα ατομικά δικαιώματα, έρχεται σε αντίθεση με την έννοια και την ουσία της κοινότητας και της συλλογικοποίησης, δηλαδή σε αντίθεση με την ίδια την πραγματικότητα που αποδεικνύει ότι το καθένα από μας είμαστε οργανικό μέρος ενός ευρύτερου συνόλου. Με ορίζοντα αυτή την τρίτη οπτική που ανοίγεται μπροστά μας συνειδητοποιούμε ολοένα ότι η ελευθερία μας είναι αδύνατη αν δεν είναι ελευθερία για όλες/όλα/όλους. Η ίδια η κοινότητα αποσαφηνίζει καλύτερα αυτήν την αναγκαιότητα της συνολικής ελευθερίας και ο κοινοτικός φεμινισμός ενισχύει την πραγμάτωσή της, αφού αποτελεί την οριζόντια διάστασή της. Με τον ίδιο τρόπο, κάθε κοινότητα συνειδητοποιεί ότι η αυτονομία της χτίζεται παράλληλα με τη δημιουργία ενός πλέγματος συνδέσεων και αλληλεπιδράσεων με τις υπόλοιπες κοινότητες. Τέλος, κάθε κοινότητα που αγωνίζεται αντιλαμβάνεται ότι ο δρόμος για την κοινωνική απελευθέρωση δεν μπορεί να είναι στην κατεύθυνση της κλειστότητας και της ιδιώτευσης, αλλά

ανοίγεται παράλληλα και διαλεκτικά με το χτίσιμο της μεγάλης κοινότητας των κοινοτήτων των αγωνιζόμενων.

Εμείς, ως Γυναικεία Δομή της Κοινότητας των Κατειλημμένων Προσφυγικών, ως γυναίκες και θηλυκότητες των από τα κάτω αντιληφθήκαμε ότι το φύλο δεν αρκεί για να μας ενώσει και αυτοοργανωθήκαμε πέρα από τις ηλικιακές, φυλετικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές και πολιτικές διαφορές μας. Ζώντας ήδη μέσα σε μια κοινότητα, είχαμε το έδαφος για το πρώτο βήμα που είναι η συλλογικοποίηση των αναγκών μας. Οι απαντήσεις σε αυτές τις ανάγκες δόθηκαν και συνεχίζουν φυσικά να δίνονται από εμάς τις ίδιες. Συμμετέχοντας ενεργά σε δομές και διαδικασίες μιας αυτοοργανωμένης κοινότητας, παίρνουμε την ευθύνη και δεσμευόμαστε τόσο στο εδώ και στο τώρα, αλλά και προοπτικά. Κάθε φορά που καταφέρνουμε να δώσουμε συλλογικά μια απάντηση, σταθεροποιούμε μια βάση πάνω στην οποία χτίζουμε τα επόμενα επίπεδα της συλλογικής μας κίνησης.

Το πρόταγμα του κοινοτικού φεμινισμού είναι η κατάργηση των εξουσιαστικών σχέσεων και η δημιουργία σχέσεων ισότητας και συντροφικότητας. Από τη μεριά μας, πιστεύουμε ότι το πρώτο βήμα για τη δόμηση αυτών των σχέσεων είναι η κατανόηση της διαφορετικότητάς μας, ως ένα κομμάτι μας και όχι ως ολόκληρη η ταυτό-

τητά μας, κάτι το οποίο μας επιτρέπει να δούμε τον εαυτό μας πέρα από τα στενά όρια των επιβεβλημένων ταυτοτήτων. Η διαδικασία αυτή δεν είναι μια προσωπική διαδρομή, αλλά διανύεται συλλογικά. Προϋποθέτει εμπιστοσύνη, ευθύνη, δέσμευση, ανοιχτότητα, διάδραση, συναίνεση, συνέπεια, κριτική και αυτοκριτική. Είναι μια διαρκής διαδικασία απαλλαγής από την κυρίαρχη κουλτούρα η οποία μας επιτρέπει να συνδεθούμε διαλεκτικά με τον εαυτό μας και τους γύρω μας και να λειάνουμε τις αντιφάσεις μας. Είναι, δηλαδή, μια διαδικασία συλλογικής μετατόπισης.

Τι σημαίνουν αυτές οι σχέσεις στην πράξη; Ζούμε και αποφασίζουμε από κοινού, δουλεύουμε μαζί στις δομές και απαντάμε συλλογικά στις ανάγκες μας, νοιαζόμαστε και φροντίζουμε η μία τον άλλον. Όλη αυτή η κουλτούρα εμποτίζει κάθε πτυχή της ζωής και της καθημερινότητάς μας. Με βάση αυτή την κουλτούρα συνειδητοποιούμε ότι κάθε είδους σχέση, για να είναι μη εξουσιαστική, πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά συντροφικής σχέσης. Οι συντροφικές σχέσεις είναι οι πιο ολοκληρωμένες και συμπεριληπτικές σχέσεις που μπορούν να δημιουργηθούν μεταξύ των ανθρώπων. Εμπεριέχουν στον πυρήνα τους όλες τις σχέσεις και καλύπτουν όλες τις συναισθηματικές ανάγκες, τη στήριξη, την τρυφερότητα, το μοίρασμα, την εμπιστοσύνη, την ασφάλεια. Καθώς εκπαιδευόμαστε σε τέτοιου είδους σχέσεις, είμαστε σε θέση να τις αντιλαμ-

βανόμαστε σε ευρύτερα πεδία και όχι μόνο στα πολιτικά τραπέζια. Είναι οι σχέσεις με τα παιδιά μας, είναι οι ερωτικές, οι φιλικές και κάθε είδους διαπροσωπικές σχέσεις. Αυτή η συντροφικότητα που δημιουργείται διαμορφώνει ένα συνολικό σύστημα αξιών και στάσεων, που εκφράζεται από τον τρόπο με τον οποίο θα συνομιλήσεις με τη γειτόνισσά σου, μέχρι τον τρόπο με τον οποίο θα σταθείς στο δρόμο και δε θα αφήσεις κανέναν και καμία πίσω σου. Στην ουσία, αυτοί οι δεσμοί αποτελούν τη συλλογική μας δύναμη, που είναι το όπλο για την αυτοάμυνά μας.

Όλα τα παραπάνω, δηλαδή η αντίληψη ότι η ελευθερία μας δεν είναι ατομική αλλά συλλογική υπόθεση και κερδίζεται μόνο μέσα από τον αγώνα, η αναγνώριση του εαυτού και των άλλων με ισότιμους όρους και ο τρόπος συσχέτισης μεταξύ μας σε όλα τα επίπεδα, αποτελούν διαδικασίες μέσω των οποίων χτίζεται μια άλλη κουλτούρα σε ρήξη με την κυρίαρχη, δηλαδή μια επαναστατική κουλτούρα. Αυτή η επαναστατική κουλτούρα μας δίνει ώθηση και αντοχή να αποκρούουμε τις επιθέσεις, να σηκώνουμε το κόστος και να συνεχίζουμε την αντεπίθεση μέχρι την ολική καταστροφή του καπιταλισμού και της πατριαρχίας. Είναι τα θεμέλια στα οποία χτίζεται ο νέος κόσμος και δημιουργούνται τα ρήγματα για το οριστικό γκρέμισμα αυτού του κόσμου.

Μετασχηματιστικό Δίκαιο: Η διαλεκτική της μετατόπισης μέσα στο κοινοτικό πλαίσιο

Οι άνθρωποι που βρίσκονται σε ένα κοινό έδαφος συλλογικοποιούνται πάνω στην ανάγκη είτε είναι πρακτική είτε συνειδησιακή. Ξεκινάνε με την αναγνώριση του τι δε θέλουν και για ποιο λόγο δεν το θέλουν π.χ. δεν θέλω να με υποτιμούν, δεν θέλω να ζω με τον βίαιο άντρα μου, δεν θέλω να ζω κάτω από την σκληρή εργασιακή εκμετάλλευση, δεν θέλω να ζω σε ένα σύστημα που γεννά εκμετάλλευση και αδικία, δεν θέλω πόλεμο, δεν θέλω καταστροφή της φύσης κ.ο.κ. Μέσα από αυτή τη διαδρομή, που πολλές φορές διανύεται με διαφορετικές ταχύτητες από τα διάφορα μέρη, γίνεται από την αρχή αντιληπτό ότι η πραγματοποίηση των αναγκών περνάει μέσα από τον δρόμο της συλλογικοποίησης και της οργάνωσης. Οπότε, αρχίζει να χτίζεται το φαντασιακό, που περνάει από το «τι δεν θέλω» και σχηματίζει το «τι θέλω» που δεν αφορά μόνο τον εαυτό αλλά όλους τους ανθρώπους, όχι μόνο τους κοντινούς, αλλά το σύνολο της κοινωνίας. Ένα συλλογικό «Θέλω» του σεβασμού, της αξιοπρέπειας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της ειρήνης, της ομορφιάς των σχέσεων, της αυτοθέσμησης. Για να πάρουν μορφή όλα αυτά χρειάζεται ένα πλαίσιο που δεν είναι άλλο από τις κοινές συμφωνίες μεταξύ όλων των μερών για να μπορέσουν να συμβιώσουν. Βασικοί άξονες αυτού του

κοινού πλαισίου είναι η αλληλεγγύη, το μοίρασμα και η αναγνώριση της κοινής ευθύνης, η οριζοντιότητα, η δέσμευση του καθενός και της καθεμιάς ξεχωριστά μέσα στο συλλογικό, μέσα σε μια κοινή καθημερινότητα.

Αυτοί οι από κοινού βηματισμοί πάνω σε αυτές τις αρχές και αξίες δημιουργούν μια κοινή προοπτική της ζωής που θέλουμε να ζήσουμε. Έτσι, μαθαίνουμε πώς από τη θέση του το κάθε μέρος μπορεί να παίρνει την ευθύνη για να διατηρεί και να προωθεί τις κοινές συμφωνίες. Μαθαίνουμε πώς να ξηλώνουμε το κουβάρι των συνηθειών μας και να υφαίνουμε ένα πλέγμα κοινών κατανοήσεων, αντιλήψεων, νοοτροπιών κι εν τέλει συνηθειών που όλες μαζί συγκροτούν μια κοινή στάση και κουλτούρα. Έτσι, επαληθεύεται το φαντασιακό στο εδώ και στο τώρα, δημιουργώντας ένα άλλο παράδειγμα ζωής με ρεαλιστική προοπτική για το σύνολο της κοινωνίας.

Κάθε αυτοοργανωμένο σύστημα για να μπορεί να υπάρξει με τους παραπάνω όρους, βασίζεται σε ένα σύστημα δικαίου που διαμορφώνεται εντός του. Το δίκαιο αντανakλά κάθε φορά την επικρατούσα κουλτούρα και ηθική της κάθε κοινωνίας/κοινότητας, την ίδια στιγμή που τις διαμορφώνει και διαμορφώνεται από αυτές.

Στα αυτοοργανωμένα συστήματα η οργάνωση των ανθρώπων ξεκινάει από τα κάτω, με βασικό ζητούμενο

τη συνύπαρξη, τη συνοχή και την προοπτική του συλλογικού σώματος. Άρα το ίδιο το δίκαιο βασίζεται σε αξιακά και εξελίσσεται διαλεκτικά και μαζί με την συνολική κουλτούρα. Παίρνει μορφή με τις πρώτες κοινές συμφωνίες των διαφορετικών μερών για τη συγκρότηση του συλλογικού, που είναι η βάση της αυτοθέσμισης. Πρόκειται για μία δυναμική διαδικασία που όσο εξελίσσεται από το τυπικό στο ουσιαστικό, μετουσιώνεται σε αυτή την επαναστατική κουλτούρα όπως περιγράφηκε παραπάνω.

Σε όλα τα επαναστατικά κινήματα και εγχειρήματα τόσο του παρελθόντος όσο και του παρόντος, όπως το Κουρδικό Κίνημα Ελευθερίας και οι Κοινότητες των Ζαπατίστας, κοινός παρονομαστής των συστημάτων δικαίου είναι η αντίληψη σε σχέση με την αντιμετώπιση των προβληματικών συμπεριφορών. Δεν λειτουργούν με όρους αποκλεισμού, αλλά δίνουν έμφαση στη συλλογική αντιμετώπιση, στη συμμετοχή στην επίλυση και στη μετατόπιση με τους όρους της κοινότητας. Παίρνοντας παράδειγμα από αυτά τα εγχειρήματα, έχουμε αναπτύξει μια τέτοια νοοτροπία, προσαρμοσμένη στη δική μας συνθήκη. Η κοινότητα έχει αναπτύξει το δικό της δίκαιο και οι γυναίκες και οι θηλυκότητες της κοινότητας έχουμε τον βασικό ρόλο στην πραγματοποίηση και προώθηση αυτού του δικαίου. Αναγνωρίζουμε ότι αυτή η ευθύνη αναλογεί περισσότερο σε μας τις ίδιες, από τη στιγμή που πάντα οι γυναίκες και οι θηλυκότητες είμαστε

τα πιο αδικημένα και καταπιεσμένα κομμάτια της κάθε κοινωνίας. Αν όχι εμείς, τότε ποιοι;

Ξεκινάμε από την αντίληψη ότι οι προβληματικές μας έχουν κοινή βάση εφόσον εκπαιδευόμαστε από το ίδιο σύστημα. Τα βασικά ζητήματα που αντιλαμβανόμαστε ως προβληματικές είναι εκείνα που πηγάζουν από την κυρίαρχη κουλτούρα του ατομικισμού και του ανταγωνισμού και εκφράζονται ως: υποτίμηση, χειραγώγηση, διαχωρισμός του εαυτού από το συλλογικό, επιβολή ατομικών ορίων και φίλτρων, κυριαρχικές, ηγεμονικές και εξουσιαστικές συμπεριφορές, ελιτισμός, εργαλειοποίηση, αντικειμενικοποίηση και σεξουαλικοποίηση των άλλων ανθρώπων, έμφυλες διακρίσεις και καταπιέσεις, κλειστότητα, υποτακτικότητα, ανάθεση, άρνηση ευθύνης και δέσμευσης.

Οι προβληματικές εμφανίζονται σε μικρότερης ή μεγαλύτερης σημασίας γεγονότα στην καθημερινότητα και είναι ευθύνη μας να τις αντιλαμβανόμαστε, ανεξαρτήτως του επιπέδου και της έντασής τους. Παραδείγματος χάρη, μία στιγμή έντασης ή επιθετικότητας, που εμφανίζεται μέσα σε μία ομάδα ανθρώπων η οποία έχει αναλάβει μια πρακτική δουλειά π.χ. ένα καθάρισμα, ένα βάψιμο σπιτιού κλπ, μπορεί να επεκταθεί στο σύνολο της κοινότητας. Μπορεί η συμπεριφορά να ξεκινήσει από ένα άτομο και να εμπλα-

κεί όλη η ομάδα, κάτι που ση-μαίνει ότι ασχέτως με το ποιος το ξεκίνησε, όλοι ενεπλάκησαν συντηρώντας ένα ανταγωνιστικό πεδίο. Τότε μιλάμε για μια προβληματική κατάσταση. Αντίθετα, σε περίπτωση που το συλλογικό σώμα κρατήσει μια κοινή στάση και σταματήσει την προβληματική τη στιγμή που ξεκινάει, μιλάμε για κοινή αντίληψη.

Ένα ακόμη ζήτημα που αντιμετωπίζουμε συχνά είναι η κλειστότητα στις διαπροσωπικές σχέσεις, που αναλόγως το είδος της σχέσης αποτυπώνεται με διάφορες μορφές. Η κλειστότητα αυτή έχει στη βάση της τον έλεγχο, είτε πρόκειται για έλεγχο πάνω στη διατήρηση της εικόνας που το άτομο θέλει για τον εαυτό του, είτε για έλεγχο πάνω στους άλλους και στην ίδια τη σχέση. Η πιο ανάγλυφη αποτύπωση αυτού του ελέγχου, άλλοτε με τη μορφή χειρισμού άλλοτε μέσω της καταστολής, εκφράζεται στις ερωτικές και στις οικογενειακές σχέσεις. Αυτές οι σχέσεις είναι το κατεξοχήν πεδίο έκφρασης της κτητικότητας, η οποία είναι πλήρως νομιμοποιημένη στην κοινωνική συνείδηση. Όσο αυτή η κλειστότητα δε γίνεται κοινώς αντιληπτή ως πρόβλημα σε ένα οργανωμένο συλλογικό σώμα και όσο οι προβληματικές παραμένουν αθέατες από το συλλογικό βλέμμα, οι σχέσεις δεν έχουν καμία προοπτική να είναι υγιείς και συντροφικές, όπως περιγράφηκε παραπάνω, παρά μόνο αναπαράγουν τον φαύλο κύκλο της τοξικότητας.

Επόμενη συνήθης προβληματική είναι ο ελιτισμός, που είναι η στάση από τα έξω και από τα πάνω, συχνά με τον μανδύα ενός ιδεολογικού προσήμου. Αυτό σημαίνει ότι οι άνθρωποι διατηρούν μια απόσταση, κρίνοντας τα πάντα από αυτή, χωρίς να μπαίνουν μέσα στη συνθήκη για να πραγματοποιήσουν συλλογικά αυτό που θεωρούν σωστό. Έτσι, η οποιαδήποτε κριτική κινείται μέσα στη σφαίρα του ιδεαλισμού, ενώ τα άτομα διατηρούν μια θέση από τα πάνω, συμμετέχοντας επιλεκτικά και με μη ισότιμους όρους, διεκδικώντας μια καθαρότητα και ένα προνόμιο για τον εαυτό τους. Στην ουσία είναι μια επιλογή μη δέσμευσης και αδιαφορίας απέναντι στις επιλογές και την εξέλιξη του συλλογικού σώματος, που σε ακραίο βαθμό μπορεί να φτάσει στην ίδια του την υπονόμηση.

Επόμενο παράδειγμα είναι η αναγνώριση ιεραρχιών, η οποία αποτυπώνει όλη την αφομοίωση της διάρθρωσης της πατριαρχίας, δηλαδή κατάταξη, αξιολόγηση, ανταγωνισμός, υποτίμηση, υποτακτικότητα, επιβολή, διατήρηση θέσης. Αυτή η αναγνώριση ιεραρχιών εκφράζεται είτε με ηγεμονικά χαρακτηριστικά, δηλαδή με μη αναγνώριση των υπόλοιπων με ισότιμους όρους, είτε μέσω της ανάθεσης, είτε αποδίδοντας σε διάφορους ρόλους εξουσιαστικά χαρακτηριστικά. Στην πραγματικότητα τέτοιες στάσεις καταλύουν την οριζοντιότητα, την αυτοοργάνωση, την ενδυνάμωση και

την αυτονομία και διεμβολίζουν την αντίληψη του συλλογικού.

Βασικό κοινό χαρακτηριστικό όλων των παραπάνω προβληματικών, είτε πρόκειται για αυτοματισμούς, είτε για συνειδητή άρνηση, είναι η αναπαραγωγή της κυρίαρχης κουλτούρας του ατομικισμού και της ιδιώτευσης. Έτσι, συγκροτείται αυτό το μεγάλο «εγώ» που απομακρύνει τους ανθρώπους από τη συλλογικοποίηση και την κοινότητα, εμποδίζοντας τη δημιουργία ουσιαστικών δεσμών μεταξύ τους με οριζόντιους όρους. Αν την ίδια στιγμή που τα άτομα θέλουν να εμπλακούν μέσα σε συλλογικά σώματα επιμένουν στη διατήρηση αυτού του «εγώ», τότε χρησιμοποιούν το έδαφος εργαλειακά υπονομεύοντας τον αυτοκαθορισμό του συλλογικού σώματος.

Οποιαδήποτε διαδικασία αναγνώρισης και επίλυσης μιας προβληματικής είναι στην πραγματικότητα μια, μικρότερη ή μεγαλύτερη, πράξη απονομής δικαιοσύνης εντός του συλλογικού πλαισίου. Υπό αυτή την έννοια, το συλλογικό σώμα που αποτελεί την κοινότητα είναι το μοναδικό που έχει την ευθύνη, το καθήκον και την ισχύ να το κάνει. Για αυτό και γίνεται πάντα με βάση τα συλλογικά κριτήρια που είναι οι ίδιες οι συμφωνίες μας και ξεκινάει με τη διαδικασία της κριτικής. Με την επαναφορά των κοινών συμφωνιών είμαστε σε θέση να αναγνωρίζουμε συλλογικά ποιες συμπεριφορές και στάσεις λειτουργούν προωθητικά στις συμφωνίες και

στην κοινή προοπτική και ποιες όχι. Η κριτική δε γίνεται με βάση προσωπικά φίλτρα και συμπάθειες/αντιπάθειες, ούτε με προβολές, αναγωγές κλπ, ούτε, βέβαια, μέσα σε πλαίσια κανιβαλισμού, αλλά πρόκειται για μια πολιτική και εν εξελίξει διαδικασία που λαμβάνει υπόψιν το κάθε άτομο, τις συνθήκες, τις δυναμικές κλπ και τη διασφάλιση της ίδιας της κοινότητας.

Η μετατόπιση από την προβληματική συμπεριφορά προϋποθέτει τη δέσμευση στη συλλογική διαδικασία της επίλυσης, πάνω στη λογική ότι κάθε προβληματική είναι κομμάτι μας και με την αναγνώριση της συλλογικής ευθύνης. Γιατί κάθε φορά που βρίσκει χώρο να αναπτυχθεί μια προβληματική, σημαίνει ότι το συλλογικό σώμα επέτρεψε να συμβεί αυτό, άρα η ευθύνη είναι συλλογική οπότε και η επίλυσή της αντιμετωπίζεται συλλογικά. Όταν κάποια/ος κάνει κριτική σε ένα άλλο άτομο, αυτόματα δεσμεύεται ότι δε θα αναπαράγει την ίδια συμπεριφορά ή στάση, προκειμένου η κριτική να έχει πρακτικό αντίκρισμα και όχι να μένει σε ένα θεωρητικό πλαίσιο.

Η διαδικασία αποδόμησης των χαρακτηριστικών που χτίζουν τις προβληματικές του ατόμου είναι η διαδικασία της αυτοκριτικής. Για να ξεκινήσει μια οποιαδήποτε τέτοια διαδικασία αρχικά το άτομο πρέπει να θέλει να δουλέψει πάνω σε αυτή την αποδόμηση. Έπειτα πρέπει να αποδέχεται ότι αποτελεί, λιγότερο ή περισσότερο, προϊόν

αυτού του συστήματος και άρα κουβαλάει την κυρίαρχη κουλτούρα και φυσικά να αναγνωρίζει το συλλογικό σώμα και να θέλει να είναι μέρος αυτού.

Σε συλλογικό επίπεδο, το πρώτο στάδιο της πορείας επίλυσης είναι η κατάδειξη της εκτός πλαισίου συμπεριφοράς και η πρόταση για κοινή δουλειά πάνω σε αυτή. Σε περίπτωση που ένα άτομο έχει μια επαναλαμβανόμενη προβληματική συμπεριφορά, ανοίγει μια άλλου τύπου διαδικασία η οποία αναλόγως την περίπτωση διαμορφώνει τα επόμενα βήματα και το πρόγραμμα το οποίο θα ακολουθήσει το άτομο. Για να γίνει αυτό, πρέπει η αναγνώριση ότι υπάρχει ένα ζήτημα να είναι συλλογική και παράλληλα το άτομο, στη βάση της εμπιστοσύνης, να αποδεχτεί και να ακολουθήσει αυτά τα βήματα. Προϋπόθεση για να ξεκινήσει οποιαδήποτε διαδικασία είναι το σταμάτημα της συγκεκριμένης συμπεριφοράς από τη μεριά του ατόμου, καθώς γνωρίζουμε ότι φυσικά και μια αλλαγή χρειάζεται χρόνο, αλλά την ίδια στιγμή είναι ευθύνη μας να μην δαιωνίζουμε τις προβληματικές. Με αυτό τον τρόπο δίνεται ο χώρος και ο χρόνος στο άτομο, εφόσον σταματάει συγκεκριμένα μοτίβα συμπεριφοράς, να δει καθαρά και πέρα από αυτά, να επεξεργαστεί τις προβληματικές του και να δουλέψει. Σε μερικές περιπτώσεις, μάλιστα, τα άτομα απομακρύνονται από συγκεκριμένα πεδία που τροφοδοτούν τις προβληματικές τους και εμπλέκονται

σε άλλα, έτσι ώστε να παραμείνουν κομμάτι του συλλογικού, αλλά και με τη βοήθειά του να αναγνωρίσουν και να επεξεργαστούν τα διάφορα ζητήματα στην πράξη.

Οι διαδικασίες της αυτοκριτικής και της κριτικής αποτελούν βασικά εργαλεία αντιμετώπισης των προβληματικών και εξέλιξης του ατόμου και ολόκληρου του συλλογικού σώματος. Μέσω της κριτικής, που αφορμή μπορεί να έχει μια συμπεριφορά ενός μέλους της, ολόκληρη η κοινότητα αναγνωρίζει και δουλεύει πάνω στα ίδια ζητήματα. Όλη αυτή η διαδικασία είναι μια συλλογική κίνηση κατά την οποία θέσεις, στάσεις, αντιλήψεις μετατοπίζονται διαρκώς προς την κατεύθυνση μιας κοινής προοπτικής. Επομένως, μετασχηματίζεται το συνολικό σύστημα αναφοράς, μέσα στο οποίο ορίζεται και το δίκαιο.

Για να μπορούμε να μιλάμε για ριζοσπαστικές επαναστατικές διαδικασίες, αυτές δε γίνεται να είναι γραμμικές ή στατικές. Αντιλαμβανόμαστε τα πολλά επίπεδα μέσα στα προφανή επίπεδα. Έτσι τα στάδια αυτής της διαδρομής την ίδια στιγμή που πατάνε πάνω σε μια βάση και μια επαναστατική προοπτική, δεν είναι ούτε προκαθορισμένα, ούτε αμετάβλητα, αλλά διαρκώς εξελίσσονται διαλεκτικά με τα διάφορα επίπεδα που κατακτά το συλλογικό σώμα.

Ως πολιτικά υποκείμενα μιας κοινότητας αγώνα που αποτελεί οργανικό κομμάτι του κινήματος αναγνωρίζουμε την αναγκαιότητα συλλογικοποίησης και ανοίγματος τέτοιων βηματισμών που θα μας φέρουν πιο κοντά στην από κοινού κατανόηση και επίλυση των πάγιων προβληματικών μας. Πιστεύουμε ότι το κοινό ξεπέρασμα αυτών των προβληματικών πρέπει να έχει όλα αυτά τα στάδια που περιγράψαμε παραπάνω, τα οποία οδηγούν σε μια κοινή κουλτούρα. Μια τέτοια κουλτούρα δίνει την προοπτική και τα εργαλεία να αναγνωρίζονται τα προβλήματα στην αρχή τους και όχι να κλιμακώνονται και να μην αναπαράγονται λογικές ατομικής ευθύνης, εξατομικευμένων κριτηρίων και αποκλεισμών. Γνωρίζουμε ότι πίσω και πέρα από τους χαρακτήρες και τις παροντικές δυσκολίες υπάρχουν δομές κι εργαλεία συλλογικής κουλτούρας, διαδικασιών, κοινού αγώνα, διαλόγου, εργαλεία σύγκλισης και διαχείρισης προβλημάτων και αντιπαραθέσεων, συλλογικής εξέλιξης και συνοργάνωσης. Είναι ευθύνη μας να τα επαναφέρουμε, να τα συνδέσουμε, να τα συλλογικοποιήσουμε και να τα εξελίξουμε.

Γυνακεία Δομή της Κοινότητας των Κατειλημμένων Προσφυγικών

2025

email : womenstructureprosfygika@riseup.net

instagram: [womenstructureprosfygika](https://www.instagram.com/womenstructureprosfygika)